

RADOVI
Zavoda za znanstveni rad
HAZU Varaždin

UDK 027.1:094(497.11)"16/17"-05Jagić, V.
Izvorni znanstveni članak
Original Scientific Paper

VANJA STANIŠIĆ
Filološki fakultet, Beograd
vanjast61@gmail.com

Primljeno: 11.03.2024.
Prihvaćeno: 23. 09. 2024.
DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/yk3jwh7l89>

ЗАПИСИ НА МАРГИНАМА СТАРИХ КЊИГА XVII-XVIII СТ. ИЗ ФОНДА ЈАГИЋЕВЕ БИБЛИОТЕКЕ У БЕОГРАДУ¹

У саставу Јагићеве личне библиотеке која се данас чува у Београду, налази се око 160 раритетних књига XVI-XVIII в. Знатан број тих књига садржи разноврсне записе на корицама и маргинама који проучаваоцима Јагићевога живота и рада могу бити вишеструко корисни. Овај рад је написан на основу ауторове књиге посвећене том најстаријем корпусу књига Јагићеве библиотеке (Станишић 2020), из које је преузет и списак од 130 прегледаних књига XVI-XVIII в. како би се омогућио лакши и доступнији увид у стање овога најстаријег дела Јагићеве библиотеке.

Кључне речи: Јагићева библиотека; старе књиге XVII-XVIII stoleћа.

Лична библиотека Ватрослава Јагића, или Јагићева збирка књига, која се данас налази у саставу библиотеке Катедре за српски језик с јужнословенским језицима Филолошког факултета у Београду, садржи непроцењиво богатство од неколико десетина хиљада књига и часописа, који су највећим делом ушли у темеље словенске филологије.

Игром судбине, драгоцену библиотеку овог изузетног научника, рођеног 1838. у Вараждину, чија је каријера протицала од Загреба до Берлина, Одесе, Петербурга и Беча – завршила је у Београду. Јагић, који је од 70-их година XIX в. до прве деценије XX в. био једно од водећих имена у славистичким

¹ Rad је написан на основу ауторове књиге: В. Станишић, Старе књиге Јагићеве библиотеке, Савез славистичких друштава Србије, Београд 2020.

круговима, објавио неке од најважнијих радова из области словенске филологије, основао и уређивао централне и најпрестижније часописе и монументалне енциклопедије из те области, после свога пензионисања на бечком универзитету, у ратним годинама током Првог светског рата суочио се у Бечу с тешким животним приликама. Оне су постале такве да је Јагић, како би избегао немаштину, морао да прода своју драгоцену личну библиотеку.² Преговоре око продаје Јагић доста исцрпно описује у својим *Споменима*. После неуспелих преговора с једним бечким антикваром, као и чешко-словачком владом, Министарство просвете Краљевине СХС понудило му је 1919. године услове на које је он пристао, те су уз посредовање Љубомира Стојановића и Хенрика Барића Јагићеве књиге између 1919. и 1923. пренесене у тадашњи Српски семинар Филозофског факултета у згради Капетан-Мишиног здања, где се и сада налазе³ (како је већ речено, данас су оне у саставу библиотеке Катедре за српски језик с јужнословенским језицима).

Библиотечки фонд Јагићеве библиотеке садржи чак 30.000 књига, часописа и сепарата. Изузетну драгоценост представља фонд старих књига ове библиотеке у којој се, према подацима изнетим у колективном раду некадашњих чланова ове Катедре,⁴ налази око 160 књига и то: 2 књиге из XVI в, око 40 књига из XVII в, око 100 књига из XVIII в. и још око 10 књига које се не могу тачно датирати. Аутор овога текста био је у могућности да нађе и наведе податке за 130 старих књига из наведеног раздобља.⁵

Један број књига из XVII в. доста је оштећен када је Капетан-Мишино здање пострадало приликом бомбардовања Београда за време Другог светског рата: једнима недостају листови, друге су нагореле, а треће су страдале од влаге услед немогућности њихове заштите током поменутих ратних година.⁶

Нашу пажњу привукле су драгоцене и раритетне књиге фонда старих књига ове библиотеке које највећим делом чине радови католичке књижевне штампе XVII–XVIII в., на основу којих је сам Јагић могао написати многе своје радове из прошлости књижевног језика Срба и Хрвата.⁷ Стручњацима за ову врсту грађе оне би могле бити додатно интересантне у вези с пореклом одговарајућих примерака о чему сведоче разноврсни записи на корицама и

² Према успомени Петра Скока, Јагић је још 1917. године библиотеци Земаљског музеја у Сарајеву продао нека стара издања босанских фрањевачких писаца из своје личне библиотеке која су била плаћена у виду животних намирница (Skok 1949: 62) [Станишић 2020: 9].

³ Јагић 1934: 312; Пујић 1951: 148–149.

⁴ Ђурић, Чигоја, Поповић: 43.

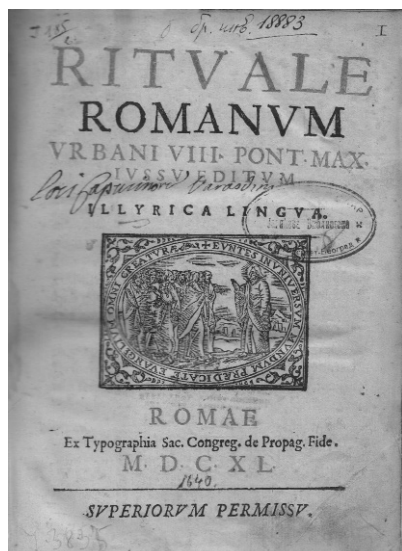
⁵ Станишић: 9–10.

⁶ Упор. Станишић: 10.

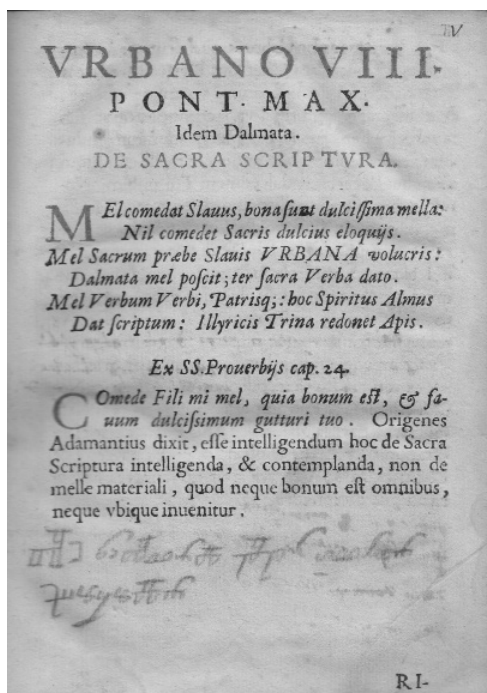
⁷ Упор. више детаља о томе у Јагићевим *Споменима* (Јагић 1930).

маргинама тих књига. За ову прилику одабрали смо један број ових књига како бисмо скренули пажњу на то какве се све врсте записа могу наћи у тим примерцима. Ограничили само на један ужи избор тих књига, одабраних према временском критеријуму. Комплетан списак прегледаних књига приложен је на крају овога рада.

Овај преглед у првом реду треба започети радовима исусовца Бартола Кашића (*Bartolomæo Kafscich / Bartholomæo Cassio*). Три његове најважније књиге у издању Римске Конгрегације за пропаганду вере налазе се у овој библиотеци: 1) Кашићева чувена “Илирска граматика” (*INSTITVTIONVM LINGVÆ ILLYRICÆ*, Romæ 1604 [J 2242]); 2) *Xivot Gospodinna nalfcega Isukarfta – Vita del Signor nostro Ghesu Christo* (1638 [J 5039]); 3) *RITVALE ROMANVM* [*Rituale romanum*] (1640 [J 4000/5]). Ову трећу књигу, која представља први и потпуни превод обредника на народни језик – *RITVAL RIMSKI ISTOMACCEN SLOVINSKI* (на мешовитом чакавско-штокавском идиому), Кашић је написао по фонетском начелу “једно слово један глас”, или како сам каже “*sfakko flovò sfudà yednò vazda fâmo glafenye*” да има (XVII). А у своме обраћању “*Blagomu imillomu sctioçu*” (XIV–XVIII), најавио је радикалан раскид с домаћом, словенском писменом традицијом и прелазак на латиницу, позивајући се на низ далматинских и приморских аутора из редова високих црквених кругова и локалне аристократије, који су већ писали “*ovaçimi Latinskimi flovvimi nalfcæ rijci*” (од Марка Марулића до Ханибала Луцића и Марка Андриулића), за које је стара домаћа, словенска писменост, очигледно, постала нерепрезентативна, непожељна и фактички неприхватљива.

Slika 1.1. J 4000/5 (1)

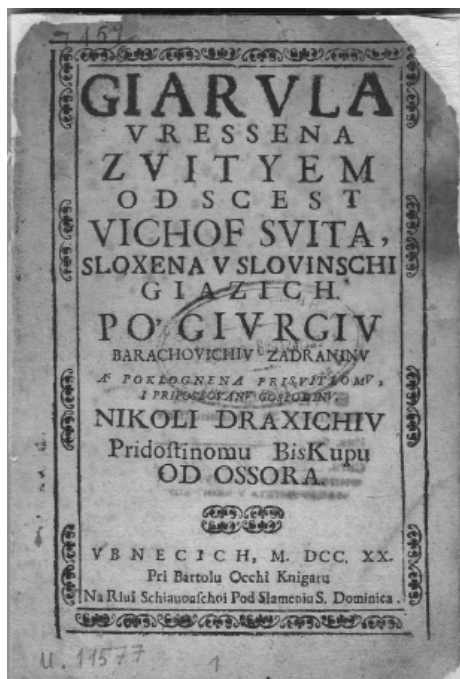
Slika 1.2. J 4000/5 (2)

Књига је, изгледа, набављена у Вараждину, који се спомиње у другом делу записа на насловној страни (Varasdini), док је у дну странице с посланицом Урбана VIII "De sacra scriptura" курзивном глагољicom дописано *Тое редовал попа ивана шчучула*. Напомене и коментари писани глагољicom на маргинама овога примерка као и других књига овога типа сведоче о тада живој конкурентној синхроној дијграфији у католичким круговима на нашем језичком подручју. Иако је око половине књига у издању римске Пропаганде у XVII и XVIII в. било штампано словенским писмима,⁸ редовници, који још увек пишу својим народним словенским писмом, тада су већ добили јасан сигнал од стране водећих католичких кругова да треба да пређу на "Latinska flosa".

Истом кругу латиничких писаца који по духу и графичком руху одражавају цивилизацијска струјања Рима и Венеције онога времена припадали су и далматински клерици и песници Јурај Бараковић и Иван Иванишевић, чија се најпознатија дела налазе у овој библиотеци. Прво издање чувене Бараковићеве Виле словинке (Giuray Barakovich, Vila Slovinka v četare varsti

⁸ Ambrosiani: 2.

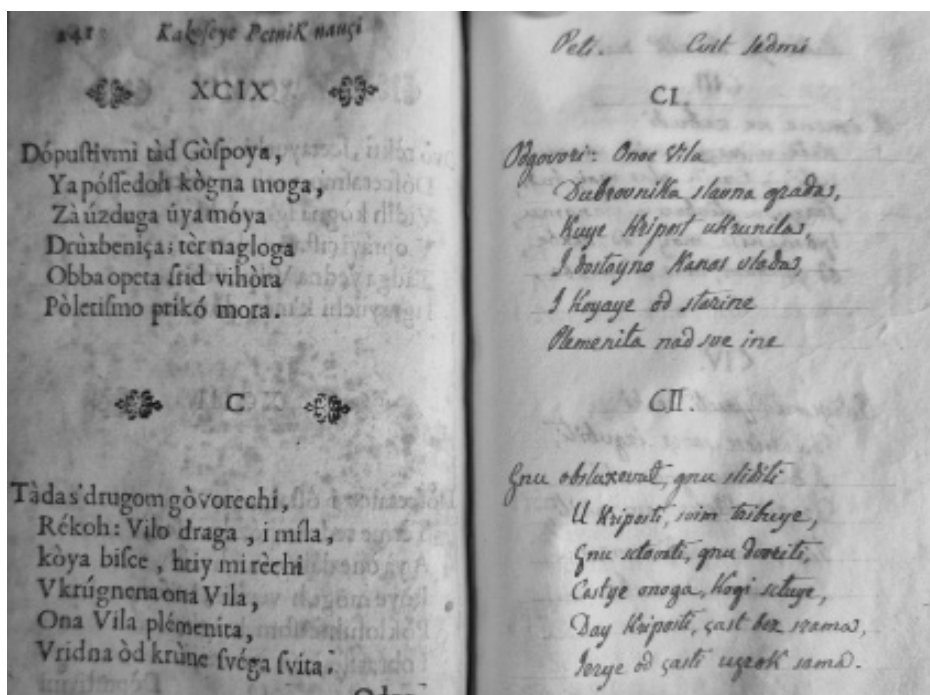
petya sloxena, Venetia, 1626 [J 2126; J 2196]), kao i шесто издање његове Јаруле, стиховане библијске повести из 1618. године (GIARVLA VRESSENA ZVITYEM OD SCEST VICHOF SVITA, SLOXENA V SLOVINSCHI GIAZICH. PO GIVRGIV BARACHOVICHIV ZADRANINV, V BNECICH, 1720, Pri Bartolu Occhi Knigaru, Na riui Schiauonfchoi Pod Slameniu S. Dominica [J 159]). На насловној страни овога примерка налази се избледели старији печат библиотеке збирке у којој се та књига првобитно налазила.

Slika 2. J 159

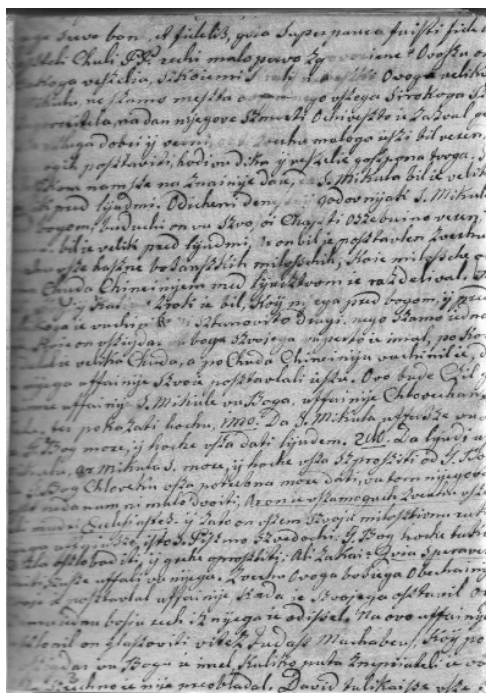
Примерку Иванишевићевог спева Kita čvitya razlikova из 1642. [J 2142] недостаје насловна страница, али је разјашњено да је реч управо о првом издању штампаном, као и Бараковићева Вила, "u Mletcih pri Bartolomeu (Marku) Ginammiiu".⁹ Неки су делови ове књиге писани руком: на три места у оквиру поглавља Od privare i zle naravi xenske ("Čvit sesti"), Kakofeye petnik nauči peti ("Čvit sedmi") и Sarče izgubglieno ("Čvit osmi").

⁹ О томе сведочи и печат самог штампара утиснут на последњем листу књиге: Bartolomeo Ginammi.

Slika 3. J 2142

Међу старим и ретким књигама, које су дале нови подстрек латинизацији језика српско-хрватске католичке књижевности, налазе се и два позната дела истарског редовника, писца и преводиоца Фрање Главинића. Прво издање његове књиге ЧЕТИРИ ПОСЗЛДНЬА ЧЛОВИКА (Т.у. od Szmarti, Szúda, Pakla, i Kralyeštua nebeškoga, Szlofeno pò FRANCISCV GLAVINICHV, Pritiškano ù Benetczih, leta 1628 [J 2131]). На насловној страници, као и на латинској посвети Николи и Петру Зринским, дописано је име вероватно ранијег власника ове књиге: Michaël Hrehorich. После насловнице убачен је лист с густо писаним рукописним текстом, који је, по својим језичким и правописним одликама, вероватно млађи од Главинићевог времена.

Slika 4. J 2131

Главинићева књига CZVIT SZVETIH (toyeszt szivot szvetih od kih Rimska Czrikuua čini isprominak, treće izdanje iz 1702 [J 2130]) izdava se kako svojim мешовитим чакавско-кајкавским књижевним идиомом (његов је *Czvit szvetih* "посен на Haruatfski yezik"), тако и својим посавско-славонским типом латиничке ортографије с препознатљивим мађарским графичким решењима. На првим празним страницама овога примерка налазе се три записа начињена двома различитим рукама. У врху десне странице је латинска стихована порука записана китњастим, помало "школским" (нерасписаним) рукописом: "Nec Liber est Meus quem mihi dedit Deus meum...", а испод ње вероватно истом руком стоји запис полукурзивном глагољицом, који фактички почиње истим речима (уобичајеном формулом): "Овое либар мене... попа Микули Пиндулића".¹⁰ На левој пак страни другом руком, писмом и правописом, који већ могу припадати Јагићевом времену, стоји запис: "Kupljeno u Omišlju".

¹⁰ Даље следи скраћеница. У том делу јасно се разабра име *Микуле Пиндулића*, али би за целовито и правилно тумачење овога и сличних глагољских записа био неопходан стручњак за глагољску палеографију.

Осим двају примерака Наука крстјанског (Павк Крстијански) Матије Дивковића (из 1668. [J 2110] и 1686. [J 2229]), оснивача ове фрањевачке књижевности и аутора особеног штампаног ћириличног слога створеног на основу месне "босанске" варијанте ћирилице, и латиничке књиге Pistole i evanghielya (1699 [J 4131]) Ивана Бандулавића, ту су и главна дела босанских фрањеваца Павла Посиловића и Стипана Маргитића, који настављају Дивковићеву ћириличку штампу.

344

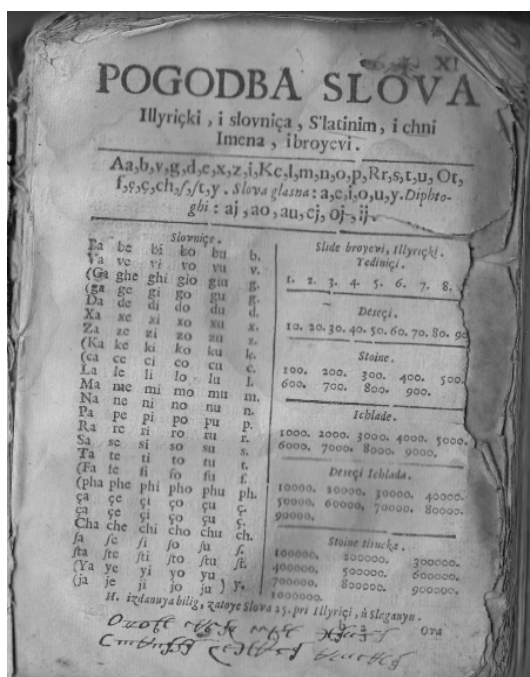
Slika 6. J 5038

Конечно, овде се нашла и књига Porta coeli et vita aeterna. *Vrata nebeska i Xivot višchni* (Анкана 1678 [Ј 2213, Ј 2180]) Ивана Анчића, који је после Бандулавића био други босански фрањевачки писац који је своја дела штампао искључиво латиницом. Његова су дела најавила напуштање домаће графичке традиције која ће се међу босанским фрањевцима коначно угасити у наредним столећима.¹¹ На првом празном листу књиге налази се доста изгледа и доста оштећен ћирилички запис, а на дну 11. странице овога примерка, где је дата "Pogodba slova" (тумачење латиничког правописа у књижи) налази се запис тзв. крајишким типом босанске ћирилице Овође литѣр менте жжитѣ Ступитѣ ржжѣтѣ исмлиѣ.

¹¹ Упор. Mihanović-Salopek 2006: 109.

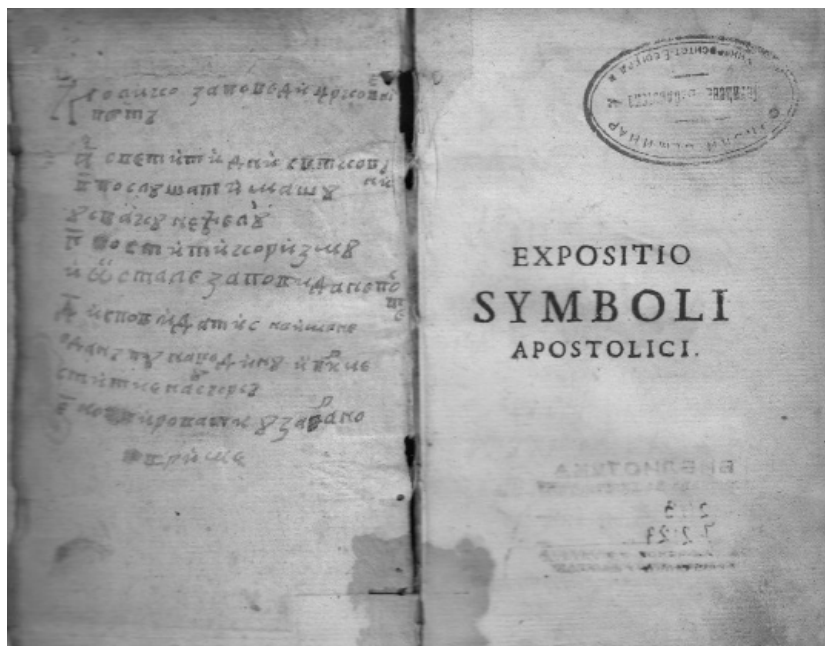

Slika 7. 1. J 2213 (1)

Slika 7.2. J 2213 (2)

Подужи ћирилички запис налази се и у примерку књиге рабскога бискупа Петра Гауденција: Petar Gaudencio, *Istumacenye Symbola apostolskoga*, V Rimu, V Pritifcteniczi S. Skupčhine od Razplodyenya Virre, Lito 1662 [J 2129]. На првој празној страници руком је дописан подужи запис полуминускулном ћирилицом “дубровачког типа”:¹² Колико заповети црковні е петѣ / а свѣтити дни сп[е]тководни / ѡ послышати мѣшѣ хрѣщанъ не[д]ѣлаѣ / тѣ постити коризмѣ и ѡстале заповети дане постѣ / а исповѣдати [е] наймѣне еданѣ пѣ[т]и нѣгодинѣ и пѣтисѣтити[е] накрѣв / ѣ не пѣролѣати взѣт[?] ано прѣме.

Slika 8. J 2129

Kao što је познато, католичка црква штампала је своју пропагандну литературу и другачијим типом ћириличног писма и правописа – онда када су њена издања била намењена ширењу католичанства међу православним становништвом. У овој збирци томе кругу припада Кратка азбуквица и кратак крѣстѣански катѡнѣански наѣк, в Тернѣжи ѡѣѣѣ (1696)¹² [J 2121]. Од лигатура љ, љ, као главних маркера цркенословенског правописа, овде је остало само љ као историјски псеудоалогограф (нпр. крѣстѣански : крѣстинѣнѣн). По свему осталом ово је класична “протомеркаљевска” босанска ћириличка ортографија.

¹² Пада у очи необичан начин писања датума, у којем ѣ служи за “90”.

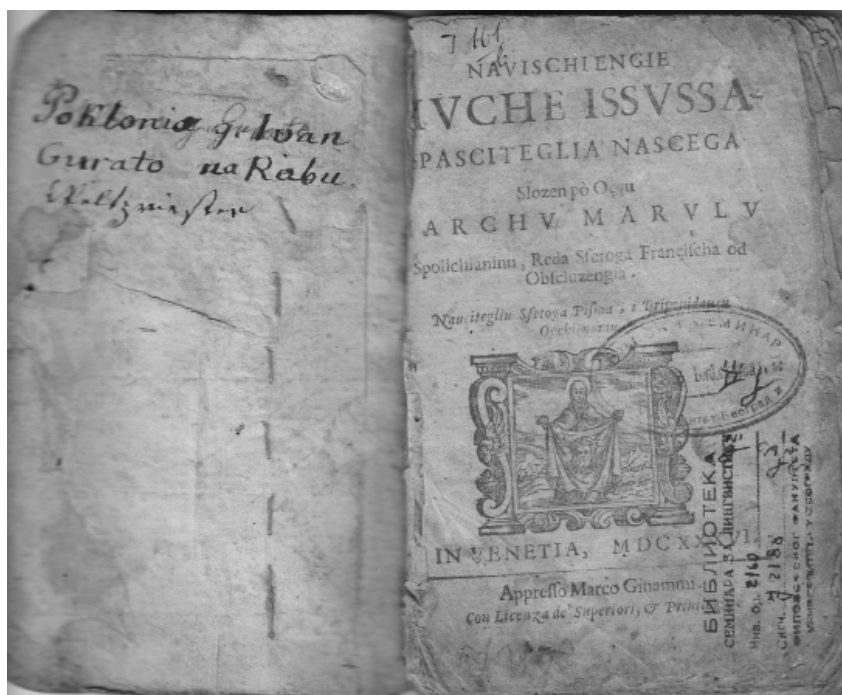
На средини насловне странице налази се име вероватно претходног власника (Iv. Filipović), а у дну доста избледели печат библиотечке збирке у којој се та књига раније налазила.

Slika 9. J 2121

Трагови записа словенским писмом (или писмима) налазе се и на примерку књиге *Navischiegnie muche Issussa spasciteglia nascega*, Slozen po ošču Marchu Marulu, Spolichianinu, Venezia, 1636 [J 2188]. По среди је дело много млађег имењака и земљака чувеног песника Марка Марулића.¹³ На првом левом празном листу Јагић је оставио напомену о пореклу ове књиге: *Poklonio g. Ivan Gurato na Rabu*. Негде по средини насловне стране разазнају се трагови некаквог записа писаног словенским писмима, али због његове краткоће, као и библиотечког печата с инвентарним бројем, који је стављен преко њега, данас је тешко разумети чак и то да ли је реч о глагољници или ћирилицы, или су ту можда оба.

¹³ Упор. Béné 1991: 227.

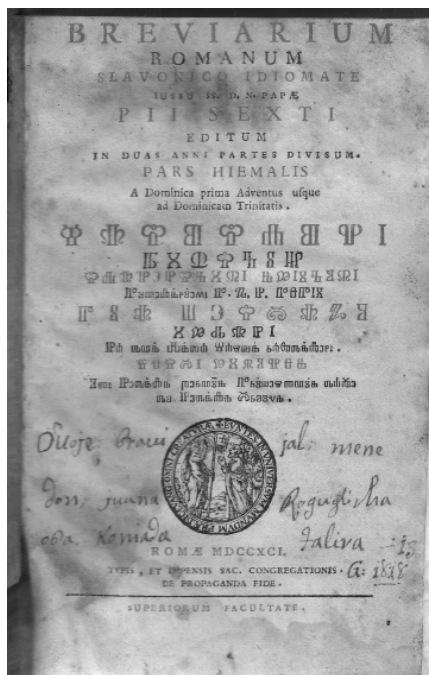
Slika 10. J 2188

Епоха католичке пропагандне литературе на глагољици овде је представљена следећим делима: 1) **ИСПРАВНИК** за ереи исповидници], који је с латиничког превода Шиме Будинића пренео у глагољицу Рафаел Леваковић и “напечатао” у Риму 1635. [J 196 / b].¹⁴ 2) **БУКВАРЪ** славенскиј писмены величајшаго оучителъ Б. Иеронима Стридонскаго напечатанъ во Венетии <...> 1763, Изволеніемъ старѣйшихъ] [J 2119]. Друго издање Карамановог Буквара из 1753. 3) **BREVIARIUM ROMANUM** slavonico idiomate <...> editum / **БРЕВИЈАРИУМЪ** римскѣ конгрегације за пропаганду вере које су средином XVIII столећа саставили Матеј Караман и Матеј Сивић, а крајем тога столећа коначно приредио за штампу рабски бискуп Иван Петар Galzigna (Гоцинић). То је уједно и последње издање часослова на глагољици и црквенословенском језику руске редакције.¹⁵ Овде постоје два примерка тога “Часослова”. Један

¹⁴ Упор. Mrkonjić 1988: 96; Barišić 2010; Mateljak 2010: 181.

¹⁵ Lokmer 2008: 181.

је претходно био у власништву “*D Antona Matkovichia*” [J 2194], док други [J 5039] на својој насловној страници има следећи запис: *Ovoje bravijal mene don juana Roguglichia oba komada... G. 1818.* (11).

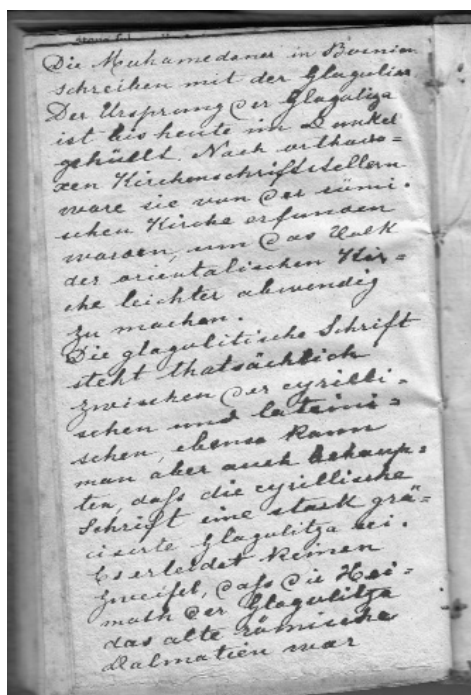

Slika 11. J 5039

Ту се, затим, нашла и кратка расправа на латинском језику о историји и пореклу словенске глагољске азбуке Климента Грубишића објављена у Венецији 1764. и очигледно намењена тамошњој публици (*In originem et historiam alphabeti sclavonici glagolitici* [J 2224]). То је позната готско-рунска хипотеза о пореклу словенског писма, која је, у складу с временом у којем је настала, пуна произвољних митологизација.¹⁶ Таквог је карактера и приложена упоредна таблица неких знакова млађе хрватске глаголице с помешаним знацима готског алфабета и германских руна (које аутор заједно зове рунама), као и грчког писма, које је, пак, парадигматски подређено списку знакова словенског писма.¹⁷ На последњој празној страници овога примерка налази се руком писана опсервација на доста читко писаном немачком језику о судбини глаголице на тлу Босне и Далмације.

¹⁶ Може се наћи и у македонском преводу, упор. Грубишић 2012.

¹⁷ Више детаља о томе упор. Станишић: 43.

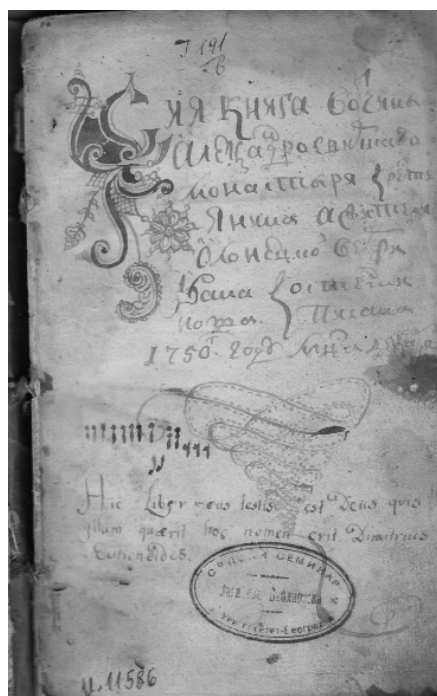
Slika 12. J 2224

Међу црквенословенским књигама у овој збирци пажњу су нам привукле две рускословенске рукописне књиге. Прва од њих потиче из черниговскога Јелецког манастира – кратко упутство о исповедању и опросту греха на украјинској народној “мови” (Грѣхъ рѣдмѣтѣн) из фебруара 1685. године, која је, притом, записана одговарајућим ћириличким словима, али по грегоријанском календару (дѣпѣ) [J 2217]. На дну првог листа налази се посвета ѿца Голѣнѣѣ Галѣтѣвичѣ архимандриту тога манастира. Осим типичних украјинских језичких одлика, рукопис је написан одговарајућим “југозападним” (украјинским) скорописом XVII века с неким типичним латиноидним одликама: између осталог <ѵ> је добило изглед курзивнога латинског v и коначно је напуштен лигатурни начин бележења вокала [u], тј. уопштена је само “ижица” у новом, данашњем облику <у>.

Slika 13. J 2217

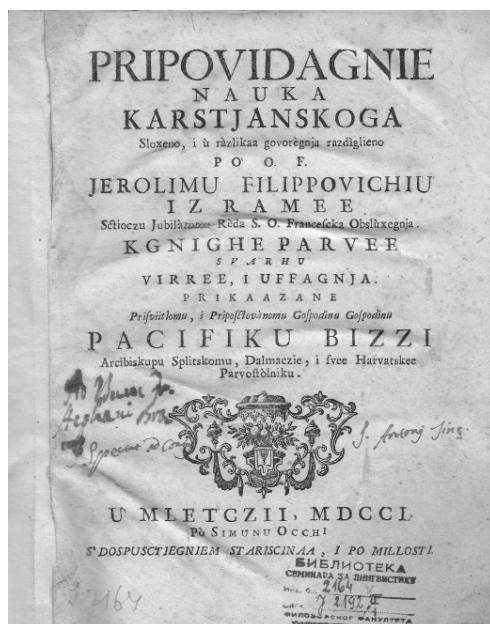
Друга рукописна књига је олонецки рукопис писан млађим скорописом друге половине XVIII века с такође млађим типом датума писаним арапским бројевима из децембра 1750. године: *Сия Кнѣга вѣтъины Алексѣево-Спѣскаго монастыря прѣтѣянина ажителѣя О'лонецко вѣфи Ивана Костѣнтинодѣя* [J 191/b]. О претходном власнику те књиге сведочи још увек релативно читак латински запис у дну насловне странице *Hic liber meus testis est... nomen erit Dimitrius Euticheides* (?).

За ову прилику издвојићемо и једну штампану црквенословенску граматику из 1721, којој недостаје половина насловне странице, од места где се помиње име "Црѣ ѿ великаго Кнѣзѣ Петра Аѣлѣ[ѣевича...]" . На првом празном листу је посвета В. Јагићу од стране И. И. Козловскога: "Глубокоуважаемому профессору Игнатію Викентъевичу Ягичу, Москва 22 янв. 1889 г." [J 2156].

Стање духа у погледу латиничке граfiје и ортографије у католичким круговима у Далмацији средином XVIII столећа илуструје књига Pripovidanie nauka karstjanskoga (Венеција 1750) [J 2192] тадашњег провинцијала фрањевачке далматинске редодржаве ("Пресветог Откупитеља") Јеронима (у оригиналу Јеролима) Филиповића, који пише у име "Naroda Illiričkoga".¹⁸ На насловној страници налази се данас тешко читљив запис о могућем претходном власнику књиге.

¹⁸ О Филиповићевој латиничкој ортографији, коју он образлаже у своме обраћању "Gliubeznivomu Sctioczu" упор. Станишић: 55.

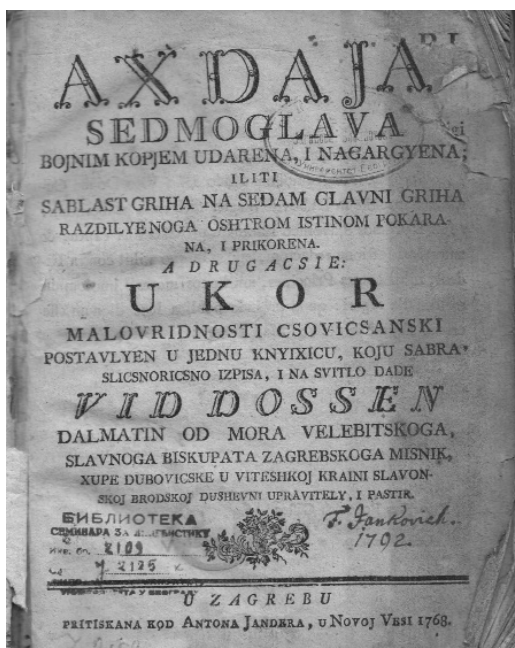
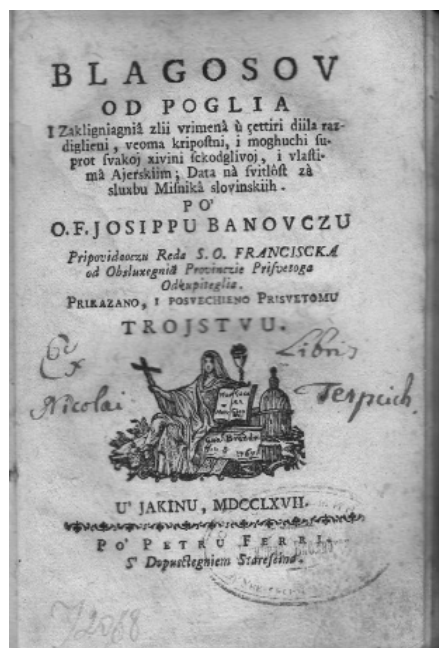

На књизи Емерика Павића EPISTOLE I EVANGELJA priko sviu godissnji nediljah i svetkovinah (<...> u Slovinski iliti Illyricski Jezik trechi put prislampama, Po O. F. Emericu Pavichu, u Budimu Godine 1764 [J 2035]) налази се, како изгледа, само велико слово М.

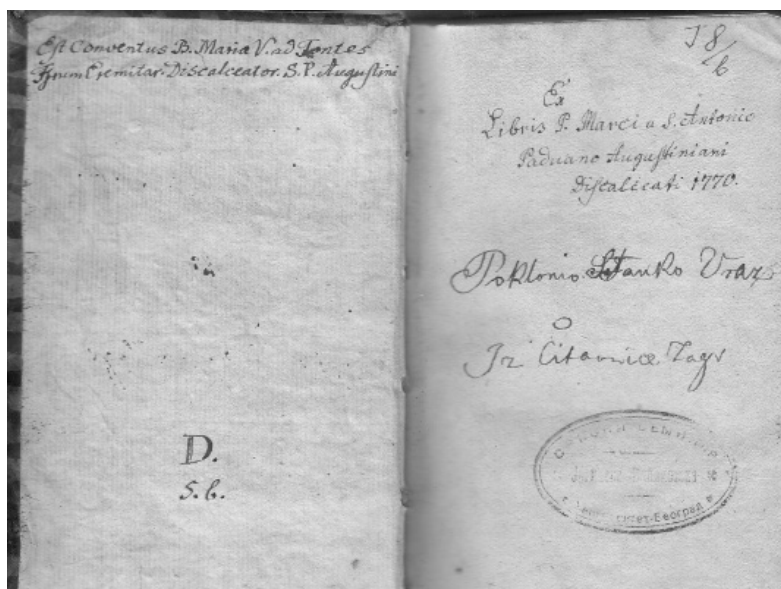

С друге стране, на насловним страницама књига Јосипа Бановца (Josipp

Banovacs, BLAGOSOV OD POGLIA (Data na fvitlôft za fluxbu Mifnikâ slovinskiih), U Jakinu 1767 [J 2099]), kao i Вида Дошена (Vid Dossen, AXDAJA SEDMOGLAVA bojnim kopjem udarena i nagargyena iliti sablast griha, U Zagrebu 1768 [J 2125]) јасно се виде подаци о претходном власнику. У првом случају дописано је *Ex libris Nikolai Terpcich, a у другом F. Jankovich 1792.*

На првим празним страницама књиге Zirkovnu leitu ali Evangelski navuki sa usse nedele inu prasnike zeliga leita poprei na slovenski jezik vkup spissani od Francisca Xav. Goriuppa, Labaci 1770 [J 2036] налазе три записа двома различитим рукама. Старији, уредан, на латинском, записан истом руком у врху леве и десне странице (лево: Est Conventus B. Maria V. ad F[?]ontes [?]rum Eremitar. Discalceator. S. P. Auguftini; десно: Ex Libris P. Marči a S. Antonio Paduano Auguftiniani Difčalčeatı 1770), и млађи, који би могао бити Јагићев (Poklonio Stanko Vraz iz Čitaonice Zagr).

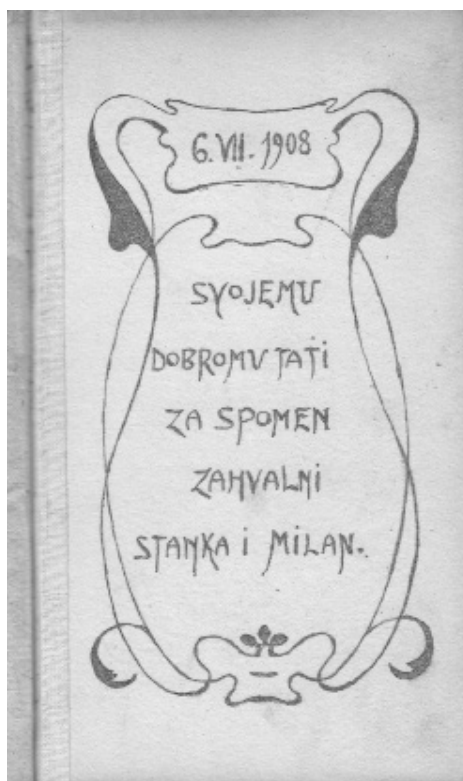
На насловној страници књиге *Pervi otca nasseg Adama greh, I. Sztolmache- no in na kratkom popizano po Juriu Habelichu, Stampano vнемском Gradzu 1674* [J 2032] ("fzlovenzkem nalfem jezikom"¹⁹) налазе се подаци о различитим претходним власницима од којих се јасно препознају само њихова лична имена: *Ex libris Nicolaj Horvatic* (?); *Ladislav Jerrinich* (?)

Књига вараждинског песника Габријела Јурјевића *Lifzti heroov to ie velikeh na glafzu lyudih* (По племенитом Jurievich Gabrielu, Stampani ["Szlouenskimi jezi- kom'"] u Bechu vi Auftrié 1675 [J 2039]), за самог Јагића је очигледно била не само завичајна, него и породична успомена. Овај је примерак укорићен у богатом тврдом повезу с уметнутом посветом која о томе сведочи: "6. VII. 1908. Svojemu dobromu tati za spomen, Zahvalni Stanka i Milan".

¹⁹ Као што је познато, Хабделић је, попут Пергошића и Врамца, под "словенским" подразумевао кајкавско наречје, а под "хорватским" говор Хрвата јужно од Купе, упор. Могош 1995: 107.

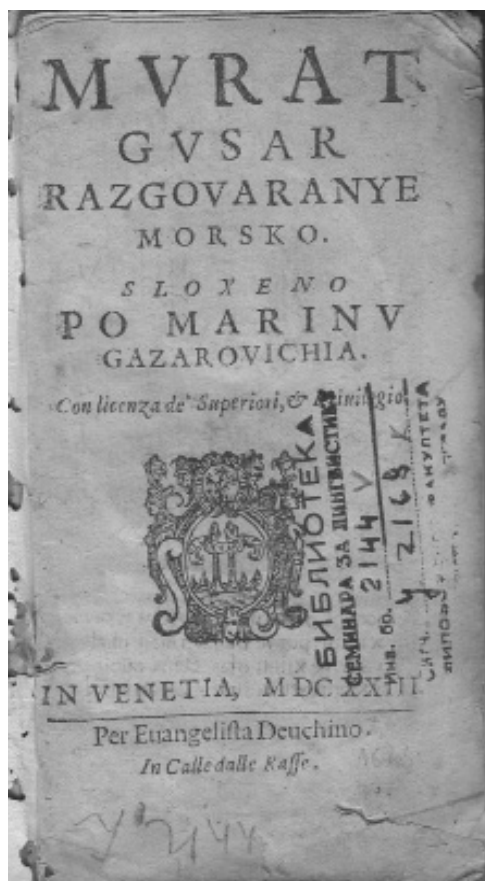

Slika 20. J 2032

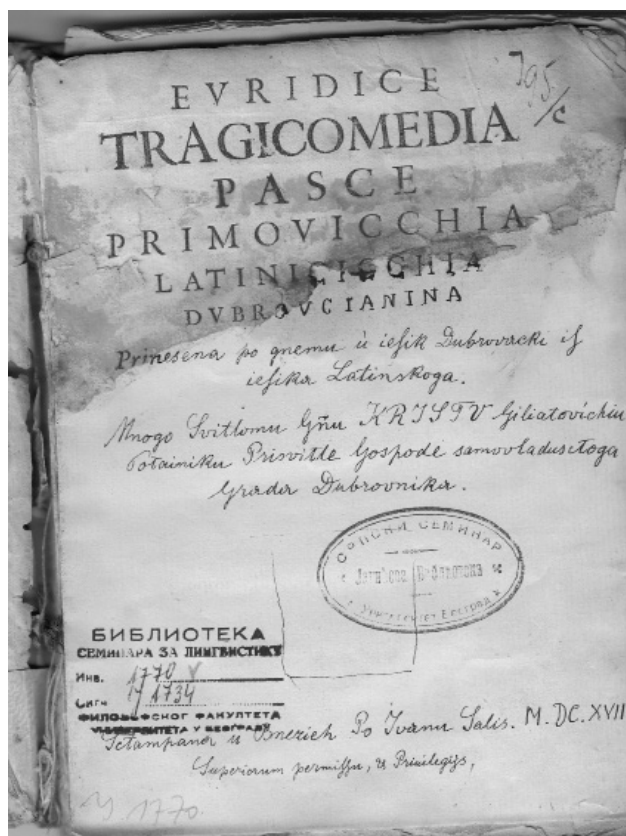
Slika 21. J 2039

На корицама "морске пасторале" MVRAT GVSAR. Razgovaranye morsko, Slox-
 eno po Marinu Gazarovichiu, Venezia, 1623 [J 2168] назире се доста изгледео
 Јагићев запис о пореклу овога примерка: *Poklonio g. Franjo Lauro (?) Mirković,*
pošta u Pagu.

На књизи дубровачког песника Паскоја Примовића EVRIDICE, Tragicomedia Pasce Primovicchia Latinicicchia Dubrovcianina (1617 [J 1734])²⁰ страдала је насловна страна, тако да је после рестаурације остатак текста дописан руком: ... *Prinesena po gnemu u iefik Dubrovacki if iefika Latinskoga. Mnogo svitlomu Gñu KRISTV Giliatovichiu, Potainiku prisvitle Gospode samovladusctoga Grada Dubrovnika. Sctampana u Bnezeh po Ivanu Salis. M.DC.XVII.*

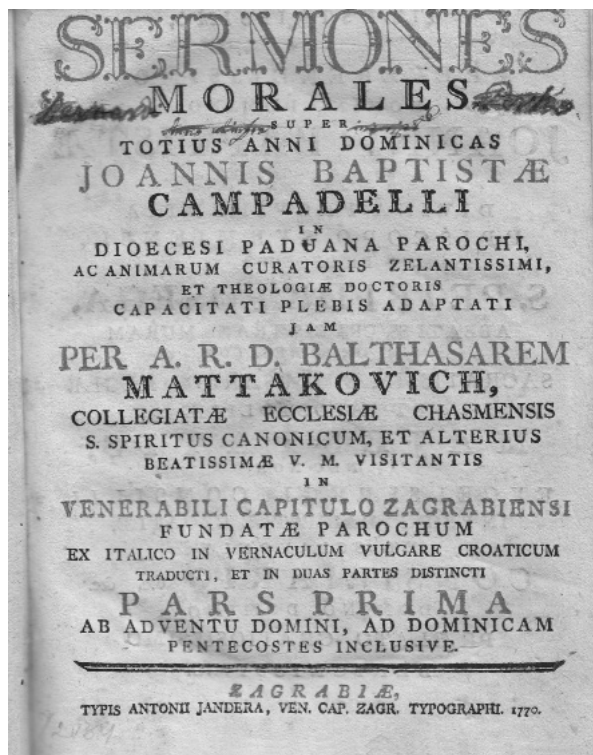
²⁰ О значају тога дела у дубровачкој књижевности, упор. Бојовић 2014: 280.

Књига Govorenja sveta chjudoredna varhu svih nedigliaa od godiscchja rukotvorje Ivana Kampadelli popa Padvanskoga, prinesseno u harvaski jezzik od Dominika Pavicichja Hvaranina iz Varbagna, U Mnezzih 1754 [J 2137] je bez naslovne strane. Snaбдевена je Kazalom, a na poslednjim praznim listovima ruком je dopisan sadržaj. Иако је, судећи по правопису, садржај вероватно дописан у истом веку, ипак постоје разлике у односу на штампани текст, како се нпр. може видети из наслова прве главе који у књизи гласи Varhu Suda Opchjenoga, а у садржају Svarhu Suda Opchienoga.

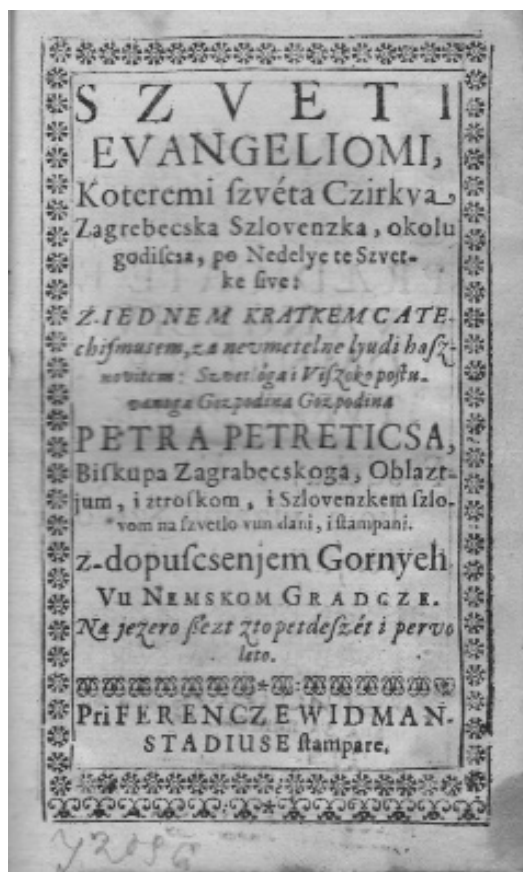
Изворно дело поменутога падованског богословца (Giovanni Battista Campadelli, Discorsi sacri morali, Venezia 1742) доживело је, иначе, бројна издања и преводе, а међу њима и једно латинско објављено у Загребу 1770, из којег се може сазнати да га је претходно свештеник Балтазар Матаковић био превео на "говорни народни хрватски" (највероватније на кајкавски²¹): SERMONES MORALES Joannis Baptistæ Campadelli, Ex italico in vernaculum vulgare croaticum traducti et in duas partes distincti per Balthasarem Mattakovich, Zagrabiae 1770.

Pars prima [J 2154/1]; Pars altera [J 2154/2]. На насловној страници прецртана су нека имена и презимена (од којих се јасно препознаје само *Perko*). (24)

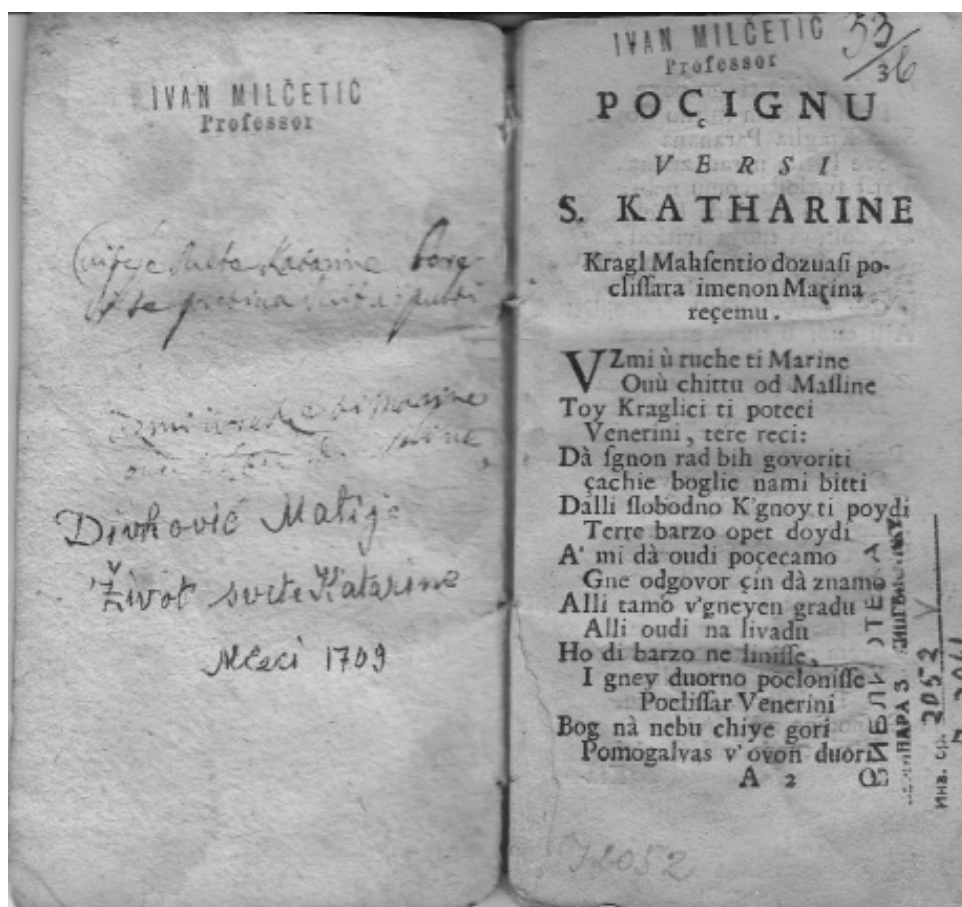

Примерак првог издања јеванђелистара загребачке бискупије, објављеног под покровитељством бискупа Петра Петретића, *Szveti evangeliomi* ("švéte Cirkve Zagrebecske Szlovenzke" из 1651 [J 2108]), потиче из Књижаре Светозара Галца у Загребу, о чему сведочи и Јагићев запис на првој страни: *Kupio od Sv. Galca V. Jagić*.

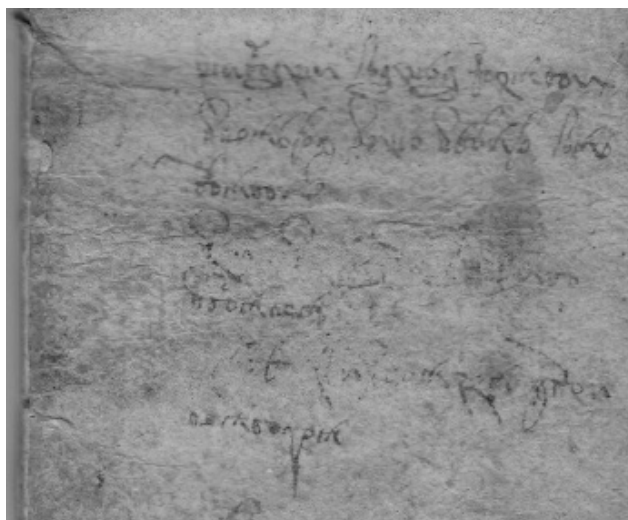
И примерак другог издања овога јеванђелистара, чији је издавач већ била "Szvéta Czirkva Katoliczka Szlovenzko Horvaczka" из 1694 [J 2227], такође потиче из неке приватне збирке, али је печат с презименом претходног власника нечитак.

Конечно, последња књига коју ћемо овде представити јесте друго (латинично и чакавизирано) издање Дивковићевог дела *Xivot Svete Katarine* [J 2061]. Овај примерак је остао без насловне странице; на првим двама страницама налази се печат претходног власника, хрватског филолога Ивана Милчетића. Испод њега, руком су дописане две напомене из различитих епоха о називу и пореклу ове књиге. Старији запис је доста избледео, а из млађег, који би можда могао бити Милчетићев, може се прочитати како је реч о латиничном издању Дивковићевог дела, које је прештампано у Млецима 1709, у штампарији *Oschì*. Књига се под овим називом спомиње у каталогу књига издатих у овој штампарији, који је додат на крају саме књиге.

На корицама овога примерка, иначе, постоји подужи запис курзивном глагољицом, али је он, на жалост, толико избледео, да се глагољица распознаје само по облицима појединих слова. И поред тога, стручњаци за глагољску палеографију би вероватно још увек могли да га рашчитају.

Kao što je već rečeno, жеља нам је била да скренемо пажњу на ову драгоцену збирку старих књига из XVII–XVIII века – епохе која је припремила терен за настанак критичке словенске филологије и у којој ће стасати Ватрослав Јагић. Али у првом реду, желели смо да проучаваоцима Јагићевога живота и рада скренемо пажњу на то какву су улогу у свему томе могли имати примерци тих старих књига из Јагићеве личне библиотеке која се данас налази у Београду.

БИБЛИОГРАФИЈА

- 1/ Per AMBROSIANI, "Slavic alphabets and languages in publications by the Propaganda Fide during the 17th and 18th centuries", *Slavic Alphabets and Identities* (eds. S. Kempgen & V. S. Tomelleri), University of Bamberg Press 2019, 1-27.
- 2/ Rudolf BARIŠIĆ, "Rafael Levaković i crkvena unija", *Zbornik o Rafaelu Levakoviću* (Ur. Pavao Knezović). Edicija *Tihi pregaoci*, Hrvatski studiji Sveučilista u Zagrebu, 2010., 47-81.
- 3/ Charles BÉNÉ, "Novi prijevodi Marka Marulića", *Dani hrvatskoga kazališta: Građa i rasprave o hrvatskoj književnosti i kazalištu*, 17/1, Svibanj 1991, 223-230.
- 4/ Joško KOVAČIĆ, "Hvaranin iz Vrbanja Dominik Pavičić – preteča hrvatskoga narodnog preporoda", *Prilozi povijesti otoka Hvara* XIII/2017, 139-160.

- 5/ Juraj LOKMER, "Tiskane glagoljske liturgijske knjige u fondu knjižnice biskupija senjske i modruške u Senju", *Senjski zbornik* 35, 2008, 161-212.
- 6/ Anela MATELJAK, "Zbornik o Rafaelu Levakoviću (Ur. Pavao Knezović). Edicija Tihi pregaoci, Hrvatski studiji Sveučilista u Zagrebu, Zagreb 2010, 436 str."(приказ), *Filologija*, 55 (2010), 179-185.
- 7/ Hrvojka MIHANOVIĆ-SALOPEK, "Ivan Ančić kao promicatelj europskoga humanističkog civilizacijskog kruga na prostorima osmanlijske vlasti u BiH", *Književni krug Split* 2006, 105-121.
- 8/ Milan MOGUŠ, *Povijest hrvatskoga književnoga jezika*. 2. izdanje, Zagreb: Globus 1995.
- 9/ Tomislav MRKONJIĆ, "Glagoljska kanonska tablica iz 1637. Prilog bibliografiji Levakovićevih djela", *Slovo*, 38 (1988), 93-100.
- 10/ Petar SKOK, "Jagić u Hrvatskoj", *RAD JAZU*, 1974., 5-76.

* * *

- 11/ Злата БОЈОВИЋ, *Историја дубровачке књижевности*, СКЗ. Коло CVI, књига 711, Београд 2014.
- 12/ Кон потеклото и историјата на словенското глаголско писмо кое обично се нарекува Хиеронимово: истражување на древноста на северните народи и на словенското и рунското писмо предложено од Клеменс ГРУБИШИЋ (превод на македонски Марија Чичева Алексиќ). Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје 2012.
- 13/ Невенка БУРИЋ, Бранкица ЧИГОЈА, Марко ПОПОВИЋ, "Ватрослав Јагић, део II: Јагићева библиотека", *Свет речи*, 13/14 (2001), 42-49.
- 14/ Ватрослав ЈАГИЋ, *Спомени мојега живота*. I део (1838-1880), СКА, Београда 1930.
- 15/ Ватрослав ЈАГИЋ, *Спомени мојега живота*. II део (1880-1923), СКА, Београд 1934.
- 16/ Радојка ПУИЋ, "Библиотека семинара за лингвистику Филозофског факултета Београдског универзитета", *Библиотекар*, 3-4, Београд 1951, 141-154.
- 17/ Вања СТАНИШИЋ, *Старе књиге Јагићеве библиоте*

SUMMARY

NOTES ON THE MARGINS OF ANCIENT BOOKS OF THE 17TH-18TH CENTURIES. FROM THE COLLECTION OF THE VATROSLAV JAGIĆ LIBRARY IN BELGRADE

Jagić's personal library, kept today in Belgrade, contains about 160 rare books from the 16th-18th centuries. A significant number of these books contain various notes on the covers and margins, which can be useful in various ways to specialists studying the life and work of Vatroslav Jagić. This work was written on the basis of the author's book dedicated to the oldest corpus of books in the Jagić library (Stanišić 2020), from which the list of 130 examined books from the XVI-XVIII centuries was also taken, in order to enable an easier and more accessible insight into the condition of this oldest part of Jagić's library.

Key Words: Jagić's library; Old books of the XVII-XVIII centuries.

SAŽETAK

ZAPISI NA MARGINAMA STARIH KNJIGA XVII-XVIII ST. IZ FONDA JAGIĆEVE BIBLIOTEKE U BEOGRADU

U sastavu Jagićeve osobne biblioteke koja se danas čuva u Beogradu, nalazi se oko 160 raritetnih knjiga XVI-XVIII v. Znatno broj tih knjiga sadrži raznovrsne zapise na koricama i marginama koji proučavaocima Jagićevoga života i rada mogu biti višestruko korisni. Ovaj rad je napisan na osnovu autorove knjige posvećene tom najstarijem korpusu knjiga Jagićeve biblioteke (Станишић 2020), iz koje je preuzet i spisak od 130 pregledanih knjiga XVI-XVIII v. kako bi se omogućio lakši i dostupniji uvid u stanje ovoga najstarijeg dela Jagićeve biblioteke.

Ključne riječi: Jagićeva biblioteka, stare knjige XVII-XVIII stoljeća.

PRILOG

СПИСАК СТАРИХ КЊИГА ЈАГИЋЕВЕ БИБЛИОТЕКЕ (XVI–XVIII В.)

- 1/ Apocalypfis. To iest Dziwna fprawá Ikrytych táiemnic Páńkich / ktore Janowi fwiętemu / gdy był wygnan prze wyznánie wiáry fwiety na wysep kthory zwano Patmos / przez wydzenia y przez Anioły rozlicznie zwiaftowane były. Pytacieś sie o pílmiech na ktorych zależy kroleftwo Páńskie. Do frogi ieft ftrách wpaść w ręcę Bogá żywiacego. Z drukárniey Mácieyá Wirzbięty. Roku Páńskiego 1565. [J 4267]
- 2/ Bartholomæo Cassio, INSTITVTIONVM LINGVÆ ILLYRICÆ, Romæ 1604 [J 2242]) [конзервирано]
- 3/ EVANGELIA INV LYSTVVI, Na vfe Nedéle, inu jmenite Prasnike, céliga léjta, po ftari Kàrfzhanfki navadi resdeleni. S' perpuřzheniem tiga v' Bugu viřoku vrejdniga vivuda inu Gořpuda, Gořpuda Thomasha, Devetiga Lublanfkiga Shkóffa, MDCXII (1612 [J 200/b]).
- 4/ EVRIDICE. Tragicomedia Pasce Primovicchia Latinicicchia Dubrovcanina. *Prinesena po gnemu ù iefik Dubrovacki if iefika Latinskoga. Mnogo svitlomu Gñu KRISTV Giliatovichu, Potainiku prisvitle Gospode samovladusctoga Grada Dubrovnika. Sctampana u Bnezieh po Ivanu Salis.* M.DC.XVII. [1617] [J 1734]).
- 5/ MVRAT GVSAR. Razgovaranye morsko, Sloxeno po Marinu Gazarovichiu, Venezia, 1623 [J 2168].
- 6/ VILA SLOVINKA Giurgya Baracovicchia, Zadranina, v četare varsti petya sloxena, Venetia, 1626 [J 2126; J 2196])
- 7/ ČETIRI POSZLIDNYA ČLOVIKA, T.y. od Szmarti, Szúda, Pakla, i Kralyeřtua nebeřkoga, Szlofeno pò Franciscu Glavinichu, Pritiřkano ù Benetczih, leta 1628 [J 2131] [конзервирано]
- 8/ **Исправникъ за ереи исповидници и за покорнихъ** [ИСПРАВНИК за ереи исповидници и за покорнихъ]. Romæ, Typis Sac. Congr. de Propag. Fide,
- 9/ 1635 [J 196 / b].
Navischiegnie muche Issussa spasciteglia nascega, Slozen po oççu Marchu
- 10/ Marulu, Spolichianinu, Venezia, 1636 [J 2188]
Juridica, e fonte glagolitico [Млађи препис с глагољског оригинала датираног на следећи начин: “Va ime božje, i devi marie amen, leto gospodinovo 1637. Ovo su knjige od zakona kastela Moščenic va keh knjigah su pisani
- 11/ **Улапнрь съ часлоцецмъ, изданъ ѿ Бенемѣн Врѣооѣемъ Гинамн, ѿ ѿхѣи** [1638] [J 5035]

- 367

- 26/ Coloniae Agrippinae, Sumptibus Hermanni Demen, Imprimebat Petrus Alstorff, Anno 1679. [J 2003]
- 27/ ѿ НАЧЯІѢ ДѢВНАГО СЛЖЕНСКАГО НАРѠДА... [Недостаје део насловне стране. На првој празној страници дописано: Сѣа кнѣга глаголюма сѣноуисѣ напечатанная при ЦРѣ Феодѡрѣ Алексѣевитѣ коуплена ѣсть во градѣ Псковѣ студентѡмъ Нліею Шляпкинымъ лѣта 1879го Іуніа во дѣи день... ANNO DOMINI MDCLXXX /1680/] [J 5036]
П. Посилѡиѣ, Наслаѣение дѣхѡно, Ѡ Мнecie на ахпв. [1682] (Књига је оштећена: недостаје првих неколико страница) [J 1/b] [конзервирано]
- 28/ HISTORIA DEGLI VSCOCHI, Scritta da Minucio Minuci Arcivefcovo di Zara. *Co i Progreffi di quella Gente fino all' Anno M.DC.II* e continuata dal P. M. PAOLO dell' Ordine de' Servi e TEOLOGO della Sereniffima Republica di VENETIA Sino all' Anno M.DC.XVI. IN VENETIA. Appreffo Roberto Meietti. M.DC.LXXXIII [1683] [J 4837]
- 30/ Грѣхы рѡмайтѣи, ахѣе [1685] [J 2217]
- 31/ ENEIDE VIRGILIA, Kgniga drugga, Nouò ù Slouynski Yexik iftomacena, i ù piefmah sloxena po Ivannu Zanottu, Nauçitegliu, i pridftolne Zadarske cerkve kanoniku odlucena, V Bnetke-, Litta MDCLXXXVIII (1688) [J 2230] [конзервирано].
- 32/ Szveti evangeliumi, koteremi Szvéta Czirkva Katholiczka Szlovenzko Horvaczka okolu godiscfa, po nedelyah i Szvetkéh fivée, Vu Cfeske Ternave, jezero fseztzto devet defzet i cfetertom letu (1694) [J 2227].
- 33/ Кратка азбѣквѣца и кратак крстѣански катѡнѣиски навѣк, ѡ Терѣжи ѡѣѡѣ (1696) [J 2121]
- 34/ Kronika aliti szpomen vsega szvieta vikov, Po Pavlu Vitezovichu, ù Zagrebu Letta Gofp. 1696 [J 2042].
- 35/ Szlusba Marialzka. Toje to oszem prodekij na oszem szvetkov B. D. Marie. Napravlene i povedane od postuvanoga gospona Mihalya Simunicha *Jasprista Gorichkoga* I *Kanonika Zagrebechkoga*. Polek toga Szedem kratkih opomenkov k vszakomu szvetku B. D. Marie prikfadneh na sz[l]usbu Marie Alduvane. Po jedne ofzebuine Szlusbenicze. J. B. V. P. v Zagrebu, Letta 1697. [J 2239]
- 36/ Ivan Bandulavich, PISCTOLE, I EVANGHIELYA priko fuega Godifcta. Novo istomacena po raslogu missala duora rimskoga, V Bnezih 1699 [J 4131]
- 37/ F. Glavinich, CZVIT SZVETIH, toyeszt sivot szvetih od kih Rimska Czrikua çini fspominak, V Bnecih 1702 [J 2130]
- 38/ Istumaccenye pisnih Davidovih v spivanya slovinska sloxeno po popu Andrii Vitaglicchiu Viscaninu iz Comise, V Bnecih 1703 [J 2139]
- 39/ Zarcalo duhovno, Iftomaceno iz Yezikka Italianskoga ù Dubrovacki po D. Mauru Orbinu Dubrovcaninu, V Bnecih, 1703 [J 2141].
- 40/ С. Маргинѣѣ, Нѣповѣд крѣстѣанска... (Венеција 1704. Књига је оштећена: нема насловну страну) [J 2112]

- 41/ *Фала ѿ спечи алаичи гопорѣнна ѿспеткопина записанихъ прикогодица... сложино ѹнезник илаичици по погословномъ погословцѹ ѿ. П. Фра Счипанѹ нанчанинѹ марковцѹ алаичи маргичицѹ... ѹ Млаци, АСѢН [1708]. по Николи Пецани под пилангом ѿланана [J 5038]*
- 42/ R. Bellarmino, Superior explicatio doctrinae christianae... Romae. Typis Sacrae Congregat. de Propaganda Fide 1708 [J 2057]
- 43/ Ispravnik za erei ali redovnizi ispovidnizi, i za pokornizi, Oteza Ivanna Polanka bogosloviza ili theologa druxinee Isusa. Prenesen s' latinskoga yazika u slovinski po popu Scymunu Budi, neu Zadraninu. Breve direttorio per sacerdoti confessori e per penitenti tradoto dalla lingua Latina nella illira (Simon Budineus), In Venezia. Bartolo Occhi 1709 [J 2185]
- 44/ Xivot Svete Katarine (Венеција 1709. Без насловне стране; прештампано Дивковићево дело у штампарији Occhi) [J 2061]
- 47/ 45/ Codex pseudepigraphus VETERIS TESTAMENTI, Collectus Castigatus, Teftimoniisque, Cenfurius & Animadverfionibus illustratus à Johanne Alberto Fabricio, SS. Theol. D. & Professore Publ. in Gymnasio Hamburgensi. Hamburg & Lipsiæ, A. C. 1713. [J 5118]
- 46/ Stefanus Zagradiensis, Pabulum spirituale ovium Christianarum / Hrana duhovna ovchics kerschanzkeh, Zagrabiae [J 2043]. [Нема насловне стране. Књигу под овим насловом на њеним унутрашњим страницама препоручују за штампу високи цензори католичке цркве 1718. године]
- 47/ GIARVLA VRESSENA ZVITYEM OD SCEST VICHOF SVITA, Sloxena u Slovinfki gizazich. Pi Giurgiu Barachovichiu Zadraninu, V Bnecich MDCCXX [1720], Pri Bartolu Occhi Knigaru, Na riui Schiauponfchoi Pod Slameniu S. Dominica. [J 159] [конзервирано]
- 48/ Грамматика... (Црквенословенска граматика из 1721, којој недостаје половина насловне странице, с посветом В. Јагићу од стране И. И. Козловскога. Подаци о години издања налазе се у предговору књиге). [J 2156]
- 49/ Luckinich Iliya, Nacin pomochi k zvelicniyu umirayuche, Mleci 1722. [J 1771]
- 50/ Ufdasi Mandaljene Pokornize u spilli od Marsiglje. Spjevani po D. Ignaziu Gjorgi opatu melitenskomu. In Venezia, MDCCXXVIII [1728]. Appresso Cristoforo Zane [J 112/b] [конзервирано]
- 51/ Vulgatæ psalmodum editionis in locis obscurioribus... ac Interpretationum claritate interpolatæ illyrica metaphrasis sive Saltjer slovinski spjevan po D. Ignaziu Gjorgi, opatu Melitenskomu... Venetiis 1729 [J 2815]
- 52/ THEOLOGIA MORALIS, seu manuductor Illyricus. Ad cognitionem Sacri Ordinis, directus ab Antonio Kadcich... alias Boggoslovje diloredno, olliti Rukovod Slovinski na poznagne Svetoga Reda... Bononiæ MDCCXXIX [1729] [J 2219]

- 53/ Szvetih Marie Magdalene y Marthe sivlenie i na Veru Christussuvu Preoberne-
nie, Varazdin 1730 (Без насловне стране. В. Јагић је својом руком дописао
њен садржај) [J 2064]
- 54/ PALMARIUM EMPYREUM, seu CONCIONES CXXVI. de SANCTIS Totius Anni...
Pars I... Clagenfurti. Typis & Sumptibus Joan Friderici Kleinmayr... Carinth. Ty-
pographi, Anno M.DCC.XXXI [1731] [J 2160]
- 55/ Jacobus Kunech, Assortiones ex universo philosophia, Zagreb 1733 [J 2054].
- 56/ Juraj Mulih, Poszel apostolszki vu navuku kerschanskom, Stampan vu Collegiu-
mu Zagrebechkom, Leta 1742 [J 2033].
- 57/ Pravi nachin za dovesti dufce virni na xivot vičgni. Koi sloxi otacz F. Stipan Bad-
rich, U Mleczi 1746 [J 2189]
- 58/ POKRIPGLIENYE UMIRUCHI. Za dobro i Sveto pochi Umilofti Bofxioi Sovoga
Svita, Iztomačeno, i Skupgleno pria. Po Don Luczi Terzichiu... Jod iftoga na-
doftaugleni mnogi, i rasličiti Blagofovi, i druge Stuari Svete, i Kripofne, zakorit
Naroda Harvačskoga... U Mleczi MDCCXLVII [1747]. Po Bartalu Occhi [Књига је
оштећена. Нема насловне стране] [J 2146]
- 59/ *Эписаніе вѣѣво Бѣѣа Града Іерусалима <...>, в' Вѣснѣ 1748* [J 2241]
- 60/ *Сія Кнѣга вѣѣгнѣ Александрѣ-Свѣтлаго монастиря прѣтѣянина ажителѣа Олонѣцѣи вѣѣи Іивана
Костѣтинѣа. 1750* [J 191/b]
- 61/ Pripovidagnie nauka karstjanskoga po O. F. Jerolimu Filippovichu. U Mletczii
MDCCCL 1750 [J 2192]
- 62/ Nauk Kærstjanski slovinskomu nàròdu odkriven i obilno iftomàcen; idest Doc-
trinæ Christianæ explicatio copiosa Ilyricæ nationi, Per R.P.F. Innocentium Gar-
ghich, U Mlezjeh 1750 [J 2134]
- 63/ Vertlyacz, Duhovni, z-trimi rósiczami va Nóvom Gradu, od duhovnih szinov
réda szvétoga Ferencza nakincsen. Bogu y Marii offrovan, ter otczu Szerafinsz-
komu darovan. Va kóm sze nahajaju pobósne molitve, ugódne Jacske, y lipi
nauk kerschanszki. Soproni, 1753. Pri Josefu Szieszu. E. [J 2090]
- 64/ Govorenja sveta chjudoredna varhu svih nedigliaa od godischja rukotvorje
Ivana Kampadelli popa Padvan-skoga, prinesseno u harvaski jezzik od Domini-
ka Pavicichja Hvaranina iz Varbagna, V Mnezzih 1754 [J 2137].
- 65/ Jani Pannonii quinque ecclesiorum episcopi. Libri III... Typis Leopoldi Francisci
Landerer. Budæ 1754 [J 2203]
- 66/ *Наспоуиѣмѣ Прилежаніѣмѣ и нждевѣніѣмѣ Пре ѿшѣнитѣйшаго и прѣвосхо-
дитѣлѣнѣшаго Архїєпископа Карловачкаго... Гдѣна ПАВЛА ПЕНАДОБИЧА, Кнѣга
ѣѣа Грамматика в' позѣ и ѡпѣтѣрѣніѣ ѿпрѣкѣвъ Сербскѣи Жѣлѣнѣцѣхѣ
ѿновѣлѣнѣаго наѣѣнѣа Славѣнскаго дѣлѣкѣта. Напѣчѣпѣа в' Сѣкопѣи
Рѣлѣмѣнѣнѣскоѣ. Лѣѣта Гдѣна Лѣѣѣ [1755] (Мѣлѣѣта Сѣмѣтѣрѣнѣскаго монаха
кѣратѣѣѣа Бѣлѣнскаго. У врѣху прѣвога празнога листа руком дописано Smotri-
ski, Meletius) [J 6585]*

- 67/ Rasgovor Pastirski varhu Porodjegna Gospodinova jedne djevojciže Dubrovki-gne, U Mlezieh, MDCCLVIII [1758], Po Francesku Storti. I Dopuſctenjem od Starieſcinâ [J 2245]
- 68/ Arithmetika horvatszka koju za Obchinfzku vſzega Orfzaga hafzen, y potrebo-chu z-vnogemi izebranemi Példami obilnò iztolmachil, y na fſvetlo dâl je: Mi-haly Sillobod, drugàch Bolssich, Martinſzke vefzi Plebanus. Zagrabiaë, Typis An-toni Reiner, Inclyti Regni Croatiaë Typographi Privilegiati. Anno 1758. [J 2233]
- 69/ Razgovor ugodni naroda slovinskoga. U komufe ukazuje početak, i fvarha Kraglià Slovinski, koji punno vikòvâ vladafce fvim Slovinskim darxavam, frazliči-tim piſmam od Kraglià, Bànà, i Slovinski Vitezòvâ. Izvagen iz različiti Kgnigà, i sloxen u Jezik Slovinski po fra Andrii Cacichiu iz Briiſta, Stiocz Jubilatomu Reda male Bratje S. Frane, darxave Priſf. Odkupiteglia ù Dalmaczii. Sada iznova priſftampan od iftoga, ſpriſftavkom Czefſàrà, Pàpà, Svetij, i Blaxeni od Naroda Slovinskoga, i fñadometkom piſſàmâ Jure Caſtriotichia, Vojvode Janka, Czarrig-gradâ, Beçia, i od fvakè varfte Vitezòvâ, i gniovì vojevagnia. Prikazana priſfvit-lomu gop. gop. knezu Luci Ivannovichiu iz Dobrote od Bukke Kotorske. U Mleczi na MDCCLIX [1759]. Po Dominiku Lovixi. Z' dopuſctegniem Stareſcina [J 2235]
- 70/ Predike od svetkovina doſcaſtja Iſſukarstova. Sloxene, i na ſvitloſt date po otczu fra Joſſipu Banovczu... U Mleczi, po Dominiku Lovixi, 1759. [J 105b]
- 71/ CZVET SZVETEH, ali ſivlenye, i chini ſzvetczev, koteri vu naſſem Horvatczkem, iliti Szlovenſzkem Orfzagu z-vekfſum pobožnoſztjum i z-prodekum zadnye tri meſzecze Leta, najmre Liſztopada, Vſzefzveſchaka, y Grudna poſtujuſze... Y na naſſ Szlovenſzki jezik, z-dopuſſchenyem poglavarov, po dobrovolynom trudu P. HILARIONA GASPAROTTI Reda Sz. Paola... prelofeni... vu Bechu... leto 1761 [J 2041]
- 72/ Lettres Persanes. Par Mr. de Montesquieu. Nouvelle édition augmentée de douze lettres... A Amsterdam et a Leipzig MDCCLXI [1761] [J 2093]
- 73/ Nauk kerſtianski po D. Hierolimu Bonacichju. U Mlecich 1761 [J 2186]
- 74/ **Букварь славенскій писмены величайшаго оучитель Б. ИЕРОНИМА Стридонскаго напечатанъ во Венетии <...> Лѣта 1763** [J 2119].
- 75/ Razgovori duhovni pastira s'otara ù svetkovine doſcaſtia Gospodinova, i ko-rizme ù kratko sloxeni, i na ſvitloſt dati... po otczu F. Joſippu Banovczu reda S. Franceska. U' Jakinu, po Petru Ferri 1763 [J 2163]
- 76/ IN ORIGINEM ET HISTORIAM ALPHABETI SCLAVONICI GLAGOLITICI vulgo Hi-eronymiani, Disquisitio, a Clemente Grubissichio proposita, Venetiis 1764 [J 2224]

- 77/ EPISTOLE I EVANGJELJA priko sviu godissnji nediljah i svetkovinah, <...> ù Slovinski iliti Illyricski Jezik trechi put prisftampana, Po O. F. Emericu Pavichu (u Budimu Godine 1764 [J 2035])
- 78/ BESSJEDE KARSTIANSKE fa nedjeglñijeh, i blafieh dana od godifcta na koris puka pravovjernoga Paltjerom Duhovnijem Slovinzijeh Darfciaa... U Mlezijeh. Po Simunu Occhi 1765 [J 2158]
- 79/ Nediglnik dvostruk o. F. Filipa iz Occhjevjæ. U Mletczij 1766 [J 1743].
- 80/ Blagosov od poglia <...> Data na fvitlôft za fluxbu Mifnikâ slovinskiih. Po o. f. Josippu Banovcsu. U' Jakinu MDCCLXVII [1767] [J 2099].
- 81/ NAUK MLADOGA MISNIKA, Zà poçeti govoriti S. Mifu, prinefcen iz Czarglienicz, illitivam Rubrike Latinske ù slovinski jezik. Po jednome redovniku reeda S. O. Francecka za sluxbu P.P. Mifnika harvatskoga slova: Prikazan i polvechien Isu-karstu. Nà Oltaru. U Mleczi, MCDLXVII [1767] [J 2191]
- 82/ NAUK KERSTJANSKI <...> Od Ivanna A. Nenadichja if Perafta, Kanonika Stolne Zerkve Kottorske, Parroka Svetoga Euftacchia ù Dobroti, i Nauciteglja od fako-naa. U Mlezieh MDCCLXVIII [1768] [J 2205]
- 83/ Vid Dossen, AXDAJA SEDMOGLAVA bojnim kopjem udarena i nagargyena iliti sablast griha, U Zagrebu 1768 [J 2125].
- 84/ СУДЕБНИКЪ царя и великаго князя Ивана Васильевича. ЗАКОНЫ изъ Юстиніановыхъ книгъ и УКАЗЫ дополнительные къ Судебнику... Въ Санктпетербургъ. При Императорской академіи наук 1768 года [J 4505]
- 85/ CHRISTIADE to iest XIVOT I DIELA ISVKARSTOVA, SPIEVANA PO GIONV PALMO-TICHIV, V RIMV M,DC.LXX [1770] [J 2234]
- 86/ Zirkovnu leitu ali Evangelski navuki sa usse nedele inu prasnike zeliga leita po-prei na slovenski jezik ukup spissani od Francisca Xav. Goriuppa, Labaci 1770 [J 2036].
- 87/ SERMONES MORALES Joannis Baptistæ Campadelli, Ex italico in vernaculum vulgare croaticum traducti et in duas partes distincti per Balthasarem Matta-kovich, Zagrabiaë 1770. Pars prima [J 2154/1]; Pars altera [J 2154/2].
- 88/ CHRISTIANSKE RESNIZE, SKUS PREMISHLUVANJE napreinefhene inu sa Predige tudi naraunane, od enega Mefhnika if Tovarfhva Jesufovega. V' Zelouzi 1770. [J 2182]
- 89/ БЖКВѢРЪ или на чално оу ченіе хо ашымъ оу чінтиса кнїгъ писмены сажено-ѳрескнн. Кѣна, ѳ цесло-кравевскої Главрїтескої и вото чной прѣдкороной типографїи кнѣ Гоцифа Кврцвека 1770 [J 2107]
- 90/ Officzie B. Divicze Marie. U' Mletczih 1772 [J 1597])
- 91/ Officium rakoczianum, in quo continentur exercitia ordinaria Hominis Chris-tiani, Zagrabiaë 1772 [J 2116]
- 92/ Prirucsna kniga za slavonsku seljansku mladex... popisao Ivan Wiegand. U Bec-su, kod Josipa Kurtzbecka 1772 [J 2060]

- 93/ UVJECBANJE VARHU SAKRAMENATAH POKOREE, i Tila ISSUKARSTOVA. S' dilami Kripoftah Boggoslovnih I S' kratkim zabavglienjem za jutro, i za veccer. U' Vuidnu MDCCLXXIV [1774]. Po Brattih Gallicichih. Dopufctenjem Starifcinah [J 2178]
- 94/ Antun Mathia Relkovich, Nova slavonska, i nimacska gramatika. Wien, gedrukt den Joseph Kurzbeken, 1775. [J 118b] [конзервирано]
- 95/ Fortunato Svagel, Opus selectum, Zagrabiaë 1775 [J 2040].
- 96/ Pripisagnie početka kraglietva bosanskoga, slidenie, i dospitak i na uzetiu turskomu do danas. Kada su doscli u Bosnu i u sve darxave Illyričke redovnici S. Franceska... Sloxen... po Noriniju starogragianinu Neretvanskomu. U Mleci 1775 [J 2183]
- 97/ Joannis. Bapt. Lalangue, Medicina ruralis iliti VRACHTVA LADANYSZKA za potrebochu musev i sziomakov horvatczkoga orszaga y okolu nyega, blisnesseh meszt. Perva sztran. Vu Varazdinu. Stampana po Ivanu Thomassu Plem. <...> Letto 1776 [J 2048]
- 98/ Osservazioni di Giovanni Lovrich, sopra diversi pezzi del viaggio in Dalmazia del signor Abate Alberto Fortis, Coll'Aggiunta della vita di Soçivizca. A sua Eccellenza E. Maffio Albrizzi, Gravissimo senator Veneto. In Venezia MDCCLXXVI [1776] [J 4842]
- 99/ Szveti evangeliumi na vsze nedelye, za potrebnost szlavne horvatzke biskupie zagrebecke, vu Zagrebu 1778 [J 2037].
- 100/ Neue Einleitung zur Slavonifchen Sprache... Herausgegeben von P. Marian Lannoffovich... gedrukt bei Johann Martin Diwalt 1778 [J 2204] [конзервирано]
- 101/ Sveta Roxalia Panormitanska divicsa, nakichena i izpevana po Antunu Kanislichu Poxexaninu. U' Bècsu 1780 [J 1784 / J 2051].
- 102/ Breve compendium moralis theologiæ in septem catholicæ ecclesiæ SACRAMENTA ex sac. scriptura, council, summor. pontif. decretis, ss. partum doctrinis, necnon select. theologis, atque canonistis depromptum. Ad communem usum parochorum nationis illyricæ, maxime ruralium, aliorumque missionariorum, ordinandorum, confessoriorum &c. illyrico idiomate donatum. Opera et studio illustrissimi domini Fr. Marci Dobretich ordinis minorum obser. provinciæ Bosne Argentinæ episcop. eretrianensis, et vicarii apostolici ejusdem Bosnæ. Anconæ MDCCLXXXII. Ex edibus Petri Pauli Ferri. Superiorum permissu. // Kratko skupgliene chudoredne, illiti morale bogoslovicze svarhu sedam katoličanske czarkve SAKRAMENATAH iz Svétoga Pîfma, iz Svétii Sàborah, iz Odregegniah Svétii Ottaczah Papii, iz nàukà Nauçitegliah Czarkve Boxie, i iz ostàlii izvarfniji Bogoslovaczah, i Kanonistah, izvageno, Za obchienuh sluxbu paròkah il[j]ti xupnikah Nàroda Slovinskoga, navlaftito Seglianskih, za Missionàre, za onneh koih imadu pòchi na Ordine, za Ifpovidnike I za Ive koih podigliuju, i primaju Svèteh Sakramente Pomoglivo sloxeno i skupglieno u sla-

- vnii illirički jezik i na svitlost dato za dobro obchieno od prisvitloga gospodi-
na F. Marka Dobreticha reda s. Frances. od obslux. biskupa eretrianskoga, i
vikara aposctolskoga u Bosni. U' Ankoni na 1782. Po Petru Pavlu Ferri, Z do-
pusctengem stariscinah [J 2236]
- 103/ Scivot S. Benedikta opatta i parvo-roditeglia skupfctinae redovnickjeh...
slofcen po D. Ignaziu Gjorgi opattu Militenskomu, Ragusa 1784 [J 2153]
- 104/ VANDJELJA I KGNIGHE APOSTOLSKE istomacene if missala novoga rimskoga u
jefik slovinski, i poklognene prisvjet. i priposct. Gospodinu D. Garguru Lazzari,
arkibiskupu dubrovackomu <...> Ragusa MDCCLXXXIV [1784] [J 2045]
- 105/ Mi Jofef Drugi, z-Bosjum pomochjum izebrani Rimzki Czelzar, vřizgdar Pov-
ekflavavecz, Nemske, Vugerzke, Chelske, Dalmatinzke, Horvaczke, y Slavonzke
Zamlyle Kraly Apofstolzki... [Наредба Јосифа II о земљишту и земљишним
књигама, Беч 1787] [J 2238]
- 106/ Езопове и прочихъ разнихъ баснотворцевъ съ различни езика на
славеносербски езикъ преведене, садъ први редъ съ наравоучителними
полезними изяснѣніями и наставлѣніями издате и сербской юности
посвѣћене басне. Musarum facerdos virginibus puerisque canto. Мусей
свещенихъ девоичицамъ и дѣци я поемъ. У Лайпсику, у типографіи г.
Іоанна Готлоба Еммануила Брайткопфа, 1788. [J 2479]
- 107/ Katarine II. i Jose II. put u Krim. Izpjevan po Josi Kermopotichu Svjetomisniku
Licsaninu. U Becsu. Slovoisom od Jose Hraschankzy, 1788. [J 28b]
Svemoguchi neba i zemlye Stvoritely, S kiticom pervoga, drugoga i trecsega
- 108/ poglavja Knyige Poroda, Po razumu S. Pisma nakichen po Antunu Ivanoshi-
chu, Biskupie Zagrebachke Misniku svitovnomu, Godine 1788. U Zagrebu,
Pritiskano kod Josipa Karola Kotche [J 2237]
Josepho Paulovichio Lucichio, Prisvitloga i Opchienoga Tridentinskoga Sabora
- 109/ od članoa virre i czarkovne Isprave, Naredbe... Venetiis 1790 [J 2165]
Бой змая са орловы. На кратко списанъ одъ Іоанна Раића, архимандрита.
Лѣта 1789. У Бечу. При Іосифѣ Благородномъ одъ Курцбекъ 1791.
- 110/ Препечатано Г. Е. В. [J 2724]
- 111/ BREVIARIUM ROMANUM slavonico idiomate... editum / **БРЕВИЈАРИЈУМЪ**
РОМАНИКУМЪ СЛАВОНСКУМЪ <...> **БРЕВИЈАРИЈУМЪ**, Romæ MDCCXCI
(1791 [J 5039]) [конзервирано]
- 112/ Fructus auctumnales in iugis Parnassi Pannonii... Vate Math. Petro Katancsich
Pannonio, Zagrabiaë 1791 [J 2073]
- 113/ Gefchichte der Böhmfchen Sprache und Litteratur, von Joseph Dobrowsky,
Prag 1792 [J 3341]

- 114/ *Grammatica illyricæ juventuti latino italoque sermoni instruendæ accommodata. Studio ac labore Petris Josephi Giurini / Slovkniga slavnoj slovinskoj mladosti diačkim, illiričkim, i talianskim izgovorom napravljena... U Mleczi na MDCCXCIII [1793] [J 2170]*
- 115/ *Kleine Slawonifche Mythologie von Michael Popow, St. Petersburg 1793 [J 4105]*
- 116/ *Руская лѣтопись съ Воскресенскаго списка подареннаго въ оной Воскресенской монастырь патриархомъ Никономъ въ 1658 году. Первая часть. Въ Санктпетербургѣ. При Императорской Академіи наукъ 1793 [J 4923]*
- 117/ *Georgii Ferrich, Rhagusani Fabulæ. Ragusæ. Apud Andriam Trevisani 1794 [J 2166]*
- 118/ *Olauv G. Tychsen, Physiologus Syrus; seu, Historia animalium XXXII in S.S. memoratorum syriace, e codice Bybliothecæ Vaticanæ nunc primum, Rostochii, ex officina libraria Stilleriana 1795 [J 2097]*
- 119/ *Philologia et geographiæ Panonia. Zagabriæ, in ædibus Blasekovichianis, anno 1795. [J 29a]*
- 120/ *XIVOT SVETOGE EUSTACHIE, S' naukom kerstjanskim <...> izpivan po Antunu Josipu Turkovicsu, U Osiku 1795 [J 2034]*
- 121/ *KUCHNIK shto svakoga miseca priko godine: u polju, u berdu, u bashcsi, oko marve i xivadi, oko kuche, i u kuchi csiniti, i kako zdravje razloxno uzderxati ima. Iz dugovicsnog vixbanja ftarih Kuchnikah povadih, i u Slavonskom Glafu izdade Josip Stipan Relkovich od Ehrendorf, Slavne Diakovacske Biskupie Stabski Parok u Vinkovcih. U Osiku 1796 [J 2098]*
- 122/ *MLAISSI RÓBINZON: iliti jedna kruto povolyna, y hasznovita pripovezt za detczu od J. H. Kampe iz nemskoga u horvatzki jezik prenessena po Antonu Vranichu, szlavne biskupie zagrebecke massniku. Pervi del; Drugi del. Vu Zagrebu. Pritizkano vu czesz. Kraly. szlobodnoj novoszelskoj szlovotizki. 1796. [На крају књиге дописано је име Johan Kraleh – Јагићев деда по мајци] [J 2089] [конзервирано]*
- 123/ *Письма русскаго путешественника. Часть I, II, III, IV, V, VI, Москва, въ университетской тип. 1797-1801 [J 7021]*
- 124/ *Nove básné vydané od Antonina Puchmayera, V Praze 1798 [J 1442]*
- 125/ *Ad clarissimum virum Joannem Müller. Huic accedunt Illyricæ linguæ poematia triginta septem latinis carminibus reddita Georgii Ferrich Ragusini Epistola. Ragusa 1798 [J 2078]*
- 126/ *Die Bildfamkeit der Slawifchen Sprache, an der Bildung der Subftantive und Adjective in der Böhmiſchen Sprache dargeſtellt. Von Joseph Dobrowsky. Prag 1799 [J 3339]*

- 127/ Razgovori i pripovidagnia oza Ardelia Della Bella Fiorentina Drusche Isusove, Data na svitlost od pripo–stovanoga d. Mattia Ciulich, U Mletci (1805 [1696-1702]) [J 2138] [конзервирано].
- 128/ Кратко наставленіе... (Недатирани црквенословенски рукопис без насловне стране) [J 2215]
- 129/ Молитвы Ѳѣтѣи. Слѣдѣнѣскіи ѣ грѣхѣскіа... [Недатирана црквенословенска књига] [J 7296]
- 130/ Житіе ѣ жнзнь прѣныа бл҃гоѣрныа Злѣкѣа княжны ѣвѣѣннѣ сѣждаѣскіа, спїсѣно смѣно нѣноѣ грѣѣѣемѣ, тоѣжѣ граѣа сѣждаѣа... [Недатирана рукописна књига] [J 7299]